

अन्तर्गतमभिप्रायं नूनं नेच्छसि लज्जया । विवेक्तुं प्राप्तिशैथिल्यात् तेनासि हरिणः कृशः ।
 नानाबुद्धिरुचो लोके मनुष्यान् नूनमिच्छसि । यद्दीतुं स्वगुणैः सर्वस्तेनासि हरिणः कृशः ।
 अविद्वान् भीरुरल्पार्थं विद्याविक्रमदानजं । यशः प्रार्थयसे नूनं तेनासि हरिणः कृशः ।
 चिराभिलषितं किञ्चित् फलमप्राप्तमेव ते । कृतमन्यैरपकृतं तेनासि हरिणः कृशः ।
 नूनमात्मकृतं दोषमपश्यन् किञ्चिदात्मनः । अकारणेति शप्तोऽसि तेनासि हरिणः कृशः ।
 सुहृदां दुःखमार्त्तानां न प्रमोक्षसि चार्त्तिजं । अलमर्थगुणैर्हीनं तेनासि हरिणः कृशः ।
 साधून् गृहस्थान् दृष्ट्वा च तथाऽसाधून् वनेचरान् । मुक्तांश्चावसथे सक्तांस्तेनासि हरिणः कृशः ।
 धर्माधर्मश्च कामश्च काले चाभिहितं वचः । न प्रतीयन्ति ते नूनं तेनासि हरिणः कृशः ।
 दत्तानकुशलैरर्थान् मनोषी सञ्जिजोविषुः । प्राप्य वर्त्तयसे नूनं तेनासि हरिणः कृशः ।
 पापान् प्रवर्द्धतो दृष्ट्वा कल्याणानवसीदतः । भुवं गर्हयसे नित्यं तेनासि हरिणः कृशः ।
 परस्परविरुद्धानां प्रियं नूनं चिकीर्षसि । सुहृदामुपरोधेन तेनासि हरिणः कृशः ।
 श्रोत्रियांश्च विकर्मस्थान् प्राज्ञांश्चाप्यजितेन्द्रियान् । मन्येऽनुध्यायसि जनांस्तेनासि हरिणः कृशः ।
 एवं सम्पूजितं रक्षो विप्रं तं प्रत्यपूजयत् । सखायमकरोच्चैनं संयोज्यार्थैर्भुमाच ह ।

१८१०

१८११

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि अनुशासनिके पर्वणि हरिणकृशकाव्याने चतुर्विंशत्यधिकशतोऽध्यायः ॥ १२४ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ जन्म मानुष्यमासाद्य कर्मत्वेन सुदुर्लभं । श्रेयोऽर्थिना दरिद्रेण यत्कर्त्तव्यं पितामह ।
 दानानामुत्तमं यच्च देयं यच्च यथा यथा । मान्यान् पूज्यांश्च गात्रेभ्य रहस्यं वक्तुमर्हसि ।
 ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ एवं पृष्टो नरेन्द्रेण पाण्डवेन यशस्विना । धर्माणां परमं गुह्यं भीष्मः प्रोवाच पार्थिवं ।
 ॥ भीष्म उवाच ॥ शृणुष्ववहितो राजन् धर्मगुह्यानि भारत । यथा मे भगवान् व्यासः पुरा कथितवांस्तथा ।
 देवगुह्यमिदं राजन् यमेनास्तिष्टकर्मणा । नियमस्येन युक्तेन तपसो महतः फलं ।
 येन यः प्रीयते देवः प्रीयन्ते पितरस्तथा । ऋषयः प्रमथाः श्रोत्र चित्रगुप्तो दिशां गजाः ।
 ऋषिधर्मः स्मृतो यत्र सरहस्यो महाफलः । महादानफलश्चैव सर्वयज्ञफलं तथा ।
 यश्चेतदेवं जानीयात् ज्ञात्वा वा कुरुतेऽनघ । सदोषो दोषवाञ्छेह तैर्गुणैः सह युज्यते ।
 दशसूनाममं चक्रं दशचक्रसमो ध्वजः । दशध्वजसमा वेश्या दशवेद्यासमो नृपः ।
 अर्द्धनैतानि सर्वाणि नृपतिः कथ्यतेऽधिकः । त्रिवर्गसहितं शास्त्रं पवित्रं पुण्यलक्षणं ।
 धर्मव्याकरणं पुण्यं रहस्यश्रवणं महत् । श्रोतव्यं धर्मसंयुक्तं विहितं त्रिदशैः स्वयं ।
 पितृणां यत्र गुह्यानि प्रोच्यन्ते आर्द्धकर्मणि । दैवतानाञ्च सर्वेषां रहस्यं कथ्यतेऽखिलं ।
 ऋषिधर्मः स्मृतो यत्र सरहस्यो महाफलः । महायज्ञफलश्चैव सर्वदानफलं तथा ।
 ये पठन्ति सदा मर्त्या येषाञ्चैवोपतिष्ठति । श्रुत्वा च स्वयमाचष्टे स्वयं नारायणः प्रभुः ।
 गवां फलं तीर्थफलं यज्ञानाञ्चैव यत् फलं । एतत् फलमवाप्नोति यो नरोऽतिथिपूजकः ।
 श्रोतारः श्रद्धधानाश्च येषां शृद्धश्च मानसं । तेषां व्यक्तं जिता लोकाः श्रद्धधानेन साधुना ।

१८१२

१८१३

१८१४